
IN MEMORIAM

Cetățean al limbii române
Anatol EREMIA
(03.07.1931 – 10.12.2025)

La 3 iulie 2026, renumitul lingvist Anatol Eremia, personalitate remarcabilă a lumii literelor din spațiul românesc, specialist în onomastică și toponimie, ar fi împlinit 95 de ani.

Anatol Eremia s-a născut la 3 iulie 1931, în orașul Cahul, Regatul României, într-o familie de intelectuali. A absolvit Școala medie nr. 2 din Cahul în anul 1952. De-a lungul vieții a crescut și a educat doi fii: Anatolie și Viorel.

Studiile superioare le-a efectuat la Universitatea de Stat din Chișinău, în cadrul Facultății de Filologie, în perioada cuprinsă între anii 1952 și 1957, apoi a urmat studii de doctorat la Academia de Științe a Moldovei (1957-1960). În anul 1960 își începe activitatea la Institutul de Filologie (cunoscut anterior ca Institutul de Limbă și Literatură), unde a parcurs toate treptele profesionale, de la laborant și cercetător științific inferior până la cercetător științific principal și director adjunct al instituției.

În anul 1967, Anatol Eremia a susținut teza de doctor în filologie, iar în 2004 – pe cea de doctor habilitat în același domeniu. Activitatea sa de cercetare științifică s-a concentrat în mod special asupra lingvisticii române, domeniu în care s-a remarcat prin contribuții valoroase. În perioada 1975-1985, a contribuit la realizarea unor lucrări de referință în domeniul lingvisticii generale și române: *Capitole de istoria limbii române*, *Dicționarul ortografic al limbii române*, precum și publicația serială *Cultivarea limbii*. Anatol Eremia a participat la elaborarea și editarea dicționarelor fundamentale de tip clasic Larousse: *Dicționarul enciclopedic ilustrat*, Chișinău: Editura Cartier, ed. I, 1998, ed. II, 2001 (1696 p.) și *Dicționar enciclopedic. Nume proprii*, Chișinău: Editura Cartier, 2004 (500 p.). A fost autorul unor ediții lexicografice și enciclopedice de primă importanță: *Statele lumii. Dicționar*, Chișinău, ed. 1, 2000 (450 p.), ed. 2, 2004 (495 p., în colaborare); *Dicționar de nume geografice*, Chișinău, 2004 (311 p.); *Dicționar de termeni geografici*, Chișinău, 2006 (235 p.); *Dicționar geografic*, Chișinău, 2008 (492 p.); *Județul Cahul. Enciclopedie*, Chișinău, 2016 (430

p.); *Atlasul hidronimic al Republicii Moldova*, Chișinău-Iași, ed. I, 2016, ed. II, 2017 (185 p., în colaborare); *Destinul cuvintelor. Breviar onomasiologic*, Chișinău, 2017 (315 p.); *Toponimele rurale și urbane de pe teritoriul pruto-nistrean. Ghid toponimic, geografic și istoric*, Chișinău: Cartier, 2026 (Vol. 2, literele M-Z).

În total, Anatol Eremia a publicat peste 450 de lucrări științifice (abordând probleme de istorie a limbii, sociolingvistică, lexicologie, derivatologie, onomastică, terminologie), inclusiv peste 20 de monografii și broșuri, 10 dicționare, ghiduri normative și documentar-informative.

În calitate de profesor universitar, Anatol Eremia a predat, la Universitatea de Stat din Moldova, cursuri speciale de lingvistică, printre care „Derivatologia” și „Toponimia românească”, iar între anii 1990 și 1994 – cursuri practice de limbă română pentru vorbitorii alolingvi din instituțiile și întreprinderile din Chișinău.

Anatol Eremia a obținut titlul științifico-didactic de profesor cercetător în anul 2013. A fost conducător științific al mai multor teze de doctorat și recenzent al unor teze de doctor habilitat.

Timp de 35 de ani, Anatol Eremia a efectuat cercetări toponimice de teren în aproape toate localitățile din Republica Moldova, precum și în localitățile cu populație românească din regiunile limitrofe din Ucraina (Odessa, Vinnița, Nikolaev, Transcarpatia). În baza materialelor colectate pe teren și din sursele documentare istorice, a fondat la Institutul de Filologie Română tezaurele onomastice *Fișierul toponimic general* și *Cartoteca terminologiei entopice*. Acestea au servit ca surse de informații și materiale de bază la elaborarea și editarea lucrărilor științifice: *Nume de localități. Studiu de toponimie românească*, Chișinău, 1970 (223 p.); *Contribuții la studiul formării cuvintelor*, Chișinău, 1979 (275 p.); *Unitatea patrimoniului onomastic românesc*, Chișinău, 2001 (232 p.); *Studii de sociolingvistică și onomastică*, Chișinău, 2016 (282 p.).

De interes public s-au bucurat monografiile consacrate arealelor istorico-geografice și lingvistice din sudul republicii: *Cahulul în timp și spațiu*, Chișinău, 2007 (312 p.); *Toponimie și istorie. Arealul Cantemir*, Chișinău-Iași, 2016 (226 p.); *Leova: localități, oameni, tradiții*, Chișinău-Iași, 2018 (314 p.). În calitate de coordonator științific și autor a semnat peste 120 de articole introductive și eseuri istorico-geografice și etno-lingvistice despre orașele și satele republicii, publicate în cele 15 volume ale enciclopediei *Localitățile Republicii Moldova* (Chișinău, 1999-2017, vol. 1-15).

Sunt de menționat lucrările cu caracter de popularizare a științei onomastice: *Graiul Pământului. Schițe de toponimie românească*, Chișinău, 1981 (128 p.); *Tainele numelor geografice*, Chișinău, 1986 (100 p.); *Gheografičeskie nazvania rasskazyvaiut*, Chișinău, ed. 1, 1982, ed. 2, 1990 (200 p.); *Moldavskaia onomastika. Obzornyi očerk issledovanii*, Chișinău, 1984 (144 p., în colaborare).

Regretatul Anatol Eremia a fost unul dintre coordonatorii lucrărilor de reglementare a numelor de localități din Republica Moldova și a denumirilor de străzi din municipiul Chișinău și din alte orașe din republică (Bălți, Cahul, Strășeni ș.a.). În acest scop a editat ghidurile informative și îndreptarele de scriere ortografică

în limba română și de transcriere în alte limbi a numelor de localități și a denumirilor de obiective urbane: *Nomenclatorul localităților din Republica Moldova*, Chișinău, 2001 (128 p.); *Chișinău. Ghidul străzilor*, Chișinău, 2000 (104 p.); *Chișinău. Istorie și actualitate*, Chișinău, 2012 (206 p.).

În conformitate cu Convenția de colaborare științifică între Academia de Științe a Moldovei și Academia Română, Anatol Eremia a participat în calitate de coordonator și executor la realizarea proiectelor științifice „Tezaurul toponimic românesc”, „Terminologia entopică românească”. În acest scop, împreună cu onomasticienii din Iași și Galați, a efectuat cercetări toponimice de teren în Republica Moldova (raioanele Cahul, Leova, Nisporeni) și în România (județele Iași, Suceava, Galați). În cadrul Institutului de Filologie Română (Chișinău) a coordonat cercetările la realizarea granturilor și proiectelor științifice „Stratigrafia etimologică și structura lexicală a sistemului onomastic românesc”, „Hidronimia Republicii Moldova”, „Tezaurul toponimic al Republicii Moldova”.

Anatol Eremia a participat cu rapoarte și comunicări științifice la peste 30 de congrese, conferințe și simpozioane științifice naționale și internaționale (Chișinău, Moscova, Sankt Petersburg, Kiev, Riga, Paris, Geneva, Varșovia, Frankfurt pe Main, București, Iași, Cluj, Timișoara, Târgoviște ș.a.). A fost unul dintre propagatorii activi ai științei lingvistice în rândurile populației. În reviste și ziare a susținut rubricile permanente: „Cultivarea limbii”, „Cum vorbim, cum scriem”, „Onomastica și normele limbii”, „Orașele și satele Moldovei”, „Vetrele noastre strămoșești”. Timp de mai mulți ani, la Radioul și Televiziunea Națională a Moldovei a susținut ciclurile de emisiuni: „Grai matern”, „În lumea cuvintelor”, „Străzile orașului Chișinău: originea și semnificația denumirilor”.

A activat în cadrul mai multor societăți științifice, consilii, comitete, comisii, colegii de redacție: Consiliul științific al Institutului de Filologie, Consiliul specializat pentru susținerea tezelor de doctor și doctor habilitat în filologie (secretar științific), Societatea Română de Onomastică (cu sediul la București și Cluj-Napoca, vicepreședinte), Comisia de experți ONU în standardizarea denumirilor geografice (New York), Comisia pentru demarcarea frontierei de stat a Republicii Moldova, Comisia republicană pentru reglementarea și ocrotirea onomasticii naționale, Comisia municipală pentru reglementarea denumirilor de străzi din Chișinău, colegiile de redacție ale revistelor „Studii de onomastică și lexicologie” (Craiova), „Buletin de lingvistică” (Chișinău).

Activitatea prodigioasă a lui Anatol Eremia a fost apreciată la cel mai înalt nivel, fiindu-i conferit titlul onorific Eminent al Învățămintului Public (1981) și cel de Om Emerit al Republicii Moldova (1996). Totodată, Anatol Eremia a deținut Medalia AȘM „Dimitrie Cantemir” (2001) și a fost cavaler al Ordinului „Gloria Muncii” (2015). A fost ales Cetățean de Onoare al comunei Burlacu din raionul Cahul (2018).

Viața cercetătorului Anatol Eremia a fost activă, prolifică și marcată de disciplină. A stat de strajă întru apărarea patrimoniului lingvistic și cultural național. A fost

un patriot înflăcărat pentru păstrarea și dezvoltarea culturii lingvistice românești în Republica Moldova.

Va rămâne pentru totdeauna în memoria celor care l-au cunoscut.

Lumină eternă!

Angela SAVIN-ZGARDAN,

Universitatea de Stat din Moldova

Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu”

Primit: 16.04.2026

Acceptat: 20.05.2026